

پیشینه مشارکت عمومی خصوصی در قوانین موضوعه اظهار داشت: «از دیدگاه من اولین جایی که بحث PPP مطرح می‌شود ولو اینکه به روشنی اسمش نمی‌آید در قانون تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی است که در سال ۸۰ به تصویب مجلس شورای اسلامی می‌رسد و در سال ۸۱ در نهایت به تشخیص مصلحت نظام تأییدش می‌کند. در ماده ۳ این قانون به دو روش اشاره می‌کند، اول می‌گوید سرمایه‌گذاری مستقیم بند «الف»، بعد بندی را اضافه می‌کند و آنجا روش قراردادی را مطرح می‌کند، از مشارکت مدنی صحبت می‌کند، بعد می‌رود سراغ BOT و بعد بیع متقابل. این مشارکت مدنی بد ترجمه شده و گرنه منظورش همان PPP بوده، چرا؟ چون اولاً این‌ها جنس هم نیستند، وقتی این PPP باشد با بیع متقابل و با BOT از یک جنس می‌شوند، به علاوه اینکه قیدی در آخر آورده که هیچ کدام از این‌ها نباید متکی به تضمین دولتی باشد، تضمین نهادها و مؤسسات دولتی باشد.»

شیروی در ادامه افزود: «یک نکته را توجه داشته باشید، ما حالا چندین قانون داریم که این مشارکت عمومی خصوصی در آن مطرح شده است. یکی از قوانینی که به طور مشخص آمده و آنجا مطرح کرده اما اسمش را نیاورده، ماده ۱۲ قانون رفع موانع تولید هست. اتفاقاً یکی از مشکلات لایحه تهیه شده این است که لایحه خودش را در بقیه قوانین پیدا نکرده و مشخص [چگونه است]، مثلاً همان ماده ۱۲ همه‌شان PPP هستند اما خیلی گسترده‌تر هست از لایحه، خیلی خنده‌دار است، لایحه‌ای که برای این کار نوشته شده محدودتر نوشته شده تا یک قانون خاصی که آنجا هست و خیلی جالب است آنجا تمامش راه‌کارهای متفاوتی برایش پیش‌بینی شده است. مثلاً گفته که سهم دولت چقدر است، کجا باید پیش‌بینی شود، باید شورای اقتصاد تأیید کند، جزییات همه این‌ها را آنجا بیان کرده، اما یک دفعه مثلاً در این لایحه یک مکانیسم و سازوکار متفاوتی برایش می‌بیند که اصلاً با هم این‌ها تطبیق نمی‌کند و جالب است که اصلاً متعرضش نمی‌شود که بالاخره آن قانون‌ها چه هستند، آیا آن‌ها باطل می‌شوند، آیا آن‌ها هنوز هستند؟ مثلاً یکی از بحث‌هایی که مطرح است این است که

۹۹ حالا چندین قانون داریم که این مشارکت عمومی خصوصی در آن مطرح شده است. یکی از قوانینی که به طور مشخص آمده و آنجا مطرح کرده اما اسمش را نیاورده، ماده ۱۲ قانون رفع موانع تولید هست. اتفاقاً یکی از مشکلات لایحه تهیه شده این است که لایحه خودش را در بقیه قوانین پیدا نکرده و مشخص نکرده که جایگاه من نسبت به قوانین دیگر [چگونه است]، مثلاً همان ماده ۱۲ همه‌شان PPP هستند اما خیلی گسترده‌تر هست از لایحه، خیلی خنده‌دار است، لایحه‌ای که برای این کار نوشته شده محدودتر

ما یک قانون برگزاری مناقصات داریم که حالا این قانون نسبت به انتخاب یک سرمایه‌گذار PPP هم مطرح می‌شود اما در این لایحه مشخص نمی‌شود که بالاخره آن قانون حاکم هست یا نیست.»

چالش‌های مشارکت عمومی خصوصی در ایران

دکتر عبدالحسین شیروی در پاسخ به این سؤال که چه چالش‌هایی در حوزه مشارکت عمومی خصوصی در ایران وجود دارد گفت: «اولین مسأله‌ای که دستگاه‌های دولتی با آن روبه‌رو هستند این است که نمی‌دانند آن سرمایه‌گذار را به چه شکلی انتخاب کنند، آیا قانون برگزاری مناقصات بر آن حاکم هست یا نه؟ خیلی مشکلات دیگری وجود دارد در عمل؛ هنوز که هنوز است مشخص نیست که تا چه اندازه می‌توانیم اموالی که ایجاد می‌شود، پروژه‌هایی

۹۹ به این موضوع باید توجه کنیم که اساساً دولت‌ها یا همان بخش عمومی برای اینکه خدمات عمومی ارائه دهد در واقع از سه روش می‌تواند استفاده کند. این سه روش خیلی مهم است، به این جهت که ما ببینیم که اساساً مکان‌یابی درست مشارکت عمومی خصوصی کجاست؟

که ایجاد می‌شود را می‌توانیم در رهن بگذاریم، می‌توانیم به فاینانسورها بدهیم، نظام بانکی نمی‌شناسد این قراردادها را از آن‌ها حمایت نمی‌کند. بنابراین حتی این قراردادها زمانی که بسته می‌شود سرمایه‌گذاران توانایی جذب سرمایه از بازار را ندارند. حالا من می‌توانم یک لیست واقعاً بلندبالا به شما بدهم، اما این‌ها بخشی از آن گیرهای اصلی‌ای هست که وجود دارد.»

خصوصیات مشارکت عمومی خصوصی

شیروی درباره خصوصیات مشارکت که کمتر مورد توجه قرار می‌گیرد اضافه کرد: «بیشتر قراردادهایی [با عنوان] PPP که من دیدم واقعاً یک‌طرفه نوشته می‌شود، یعنی انگار که یک قرارداد پیمان‌کاری هست که دولت دارد خودش پول می‌دهد. به خاطر اینکه فردی که پول می‌دهد خیلی حرف می‌تواند بزند، هر تقاضایی می‌تواند بکند، هر حرفی می‌تواند بزند؛ اما وقتی شما به یک سرمایه‌گذار می‌گویید بیایید کاری را انجام دهید حالا باید ببینید آن واقعاً چه اقتضایی هست، چگونه این پروژه برایش قوانین هم که مرتب در حال تغییر است؛ این هم خطری است که بخش خصوصی را مرتب تهدید می‌کند.»

سه روش ارابه خدمات عمومی

روش اول

دکتر مهدی هداوند در ادامه نشست با اشاره به سه روش ارابه خدمات عمومی و ضرورت جانمایی مشارکت در این روش‌ها گفت: «برای اینکه فهم دقیق‌تری از مشارکت عمومی خصوصی داشته باشیم، به ویژه از منظر ما که از discipline حقوق عمومی هستیم و شاید نقطه ورودمان مقداری متفاوت باشد، به این موضوع باید توجه کنیم که اساساً دولت‌ها یا همان بخش عمومی برای اینکه خدمات عمومی ارائه دهد در واقع از سه روش می‌تواند استفاده کند. این سه روش خیلی مهم است، به این جهت که ما ببینیم که اساساً مکان‌یابی درست مشارکت عمومی خصوصی کجاست؟ حالت اول اینکه به صورت کلاسیک دولت خودش بیاید (اصطلاحاً